

Sygnatura akt III U 287/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 11-05-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Anna Walczak- Sarnowska**

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Lila Andrzejewska

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 07-05-2015r. w Koninie

sprawy **J. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę

na skutek odwołania **J. P.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 12-03-2015r. znak: (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. P. prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym ,
począwszy od daty złożenia wniosku.

II. Stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie istnienia

okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie przyznania prawa do emerytury.

Sygnatura akt III U 287/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 12.03.2015 r. znak :(...) odmówił J. P. przyznania prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na brak osiągnięcia do dnia 1.01.1999 r. 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub charakterze. Organ rentowy podał, że wnioskodawca posiada udokumentowany okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 23 lat, 11 miesięcy i 18 dni. Nie uznano okresu od 1.01.1970 r. do 30.11.1972 r. tj. pracy wnioskodawcy

w gospodarstwie rolnym dzierżawionym przez ojca W. P. z powodu braku dokumentu potwierdzającego fakt dzierżawy ziemi. Ponadto okres od 1.01.1970 r. do 18.11.1970 r. jest okresem przed ukończeniem 16 roku życia, a przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia. Organ rentowy podał, że uznał za pracę w szczególnych warunkach okresy zatrudnienia J. P. od 1.12.1972 r. do 22.04.1974 r. oraz od 29.04.1976 r. do 30.09.1977 r. w Kopalni (...)w K. a także od 23.02.1978 r. do 31.10.1984 r. w (...). Organ rentowy nie uznał jako pracy wykonywanej przez odwołującego w szczególnych warunkach lub charakterze okresów zatrudnienia :

- od 6.10.1977 r. do 14.01.1978 r. w Spółdzielni (...)w K.,

- od 1.12.1984 r. do 28.08.1985 r. oraz od 11.12.1985 r. do 31.03.1986 r. w (...) Spółdzielni Pracy w K.,

- od 13.05.1986 r. do 19.10.1988 r. w Spółdzielni (...) w K.

ponieważ za powyższe okresy nie przedłożono świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a w świadectwach pracy brak jest informacji, aby wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace w szczególnych warunkach lub charakterze.

Odwołanie od decyzji złożył J. P. wskazując, że wykonywanie pracy w gospodarstwie rolnym oraz pracy w szczególnych warunkach w okresach nie uznanych przez organ rentowy mogą zaświadczyć zawnioskowani świadkowie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i zważył co następuje :

J. P. urodził się (...) W okresie od 1957 r. do 17.06.1983 r. odwołujący był zameldowany w N. (gm. G.), położonym ok. 4 km od K.. W okresie 1970-1972 r. odwołujący uczęszczał do Zasadniczej (...) w K.. Od 1.09.1972 r. kontynuował naukę w Technikum (...)w K. przy czym przerwał ją w dniu 25.11.1972 r.

W czasie przypadającym na okres nauki odwołującego, ojciec J. P., W. P. dzierżawił część gospodarstwa rolnego położonego we wsi N. należąca do K. i J. małżeństwa B.. K. B. zmarł około (...) i J. B. z uwagi na konieczność zajmowania się trójką małoletnich dzieci, część gospodarstwa rolnego (ok. (...)) przekazała w dzierżawę. Gospodarstwo rolne było położone ok. 400 metrów od miejsca zamieszkania J. P.. W okresie od 1.01.1970 r. do 30.11.1972 r. odwołujący codziennie pracował w powyższym gospodarstwie rolnym przez okres nie mniej niż 4 godzin, po skończeniu zajęć szkolnych około godziny 13.00-14.00. Odwołujący zajmował się przede wszystkim pracami polowymi, a także pomagał przy zwierzętach. Razem z odwołującym pomagał w gospodarstwie jego ojciec. Dodatkowo J. P. pracował również w gospodarstwie rolnym swoich rodziców, którzy posiadali hodowlę zwierząt. W okresie żniw i zbierania ziemniaków odwołujący pomagał w pracach polowych w gospodarstwie rolnym należącym do ojca K. Z..

W okresie od 6.10.1977 r. do 14.01.1978 r. odwołujący pracował w Spółdzielni (...)w K. jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności 4,5 tony. Za jego pomocą przewoził węgiel do K., K. oraz nawozy i wapno do zakładów w G., G., R.. Pracę kierowcy wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Od 1.12.1984 r. do 28.08.1985 r. oraz od 11.12.1985 r. do 31.03.1986 r. odwołujący zatrudniony był w (...) Spółdzielni Pracy w K., gdzie na stanowisku „ślusarza – spawacza” zajmował się spawaniem na wysokości zbiorników na elewatorze zbożowym w Ś. oraz spawaniem zbiorników do chłodzenia na terenie huty szkła w S.. Prace te odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 13.05.1986 r. do 19.10.1988 r. J. P. był zatrudniony w Spółdzielni (...)w K. na stanowisku „montera”. Odwołujący zajmował się wykonywaniem usług montażowych i pokrycia dachowego w halach oraz blokach mieszkalnych na terenie K.. Prace te odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 22.01.2015 r. J. P. złożył wniosek o przyznanie emerytury oświadczając, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i obecnie przebywa na rencie z tytułu niezdolności do pracy. Do wniosku dołączył m.in. dowody poświadczające, że w okresie od 1.01.1970 r. do 30.11.1972 r. pracował w gospodarstwie rolnym dzierżawionym przez ojca. W aktach organu rentowego znajdują się dokumenty dotyczące stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy w tym m.in. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub charakterze :

1) z dnia 4.03.2015 r. wystawione przez (...) S.A w K. stwierdzające, że J. P. był zatrudniony w powyższym zakładzie w okresie od 1.12.1972 r. do 30.09.1977 r. i w okresach : od 1.12.1972 r. do 22.04.1974 r. na stanowisku ślusarz mechanik maszyn i urządzeń na odkrywcę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał roboty w zakresie bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano montażowe i budowlano remontowe na oddziałach będących

w ruchu (wykaz A, dział XIV, poz. 25 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach) ; od 29.04.1976 r. do 30.09.1977 r. jako operator spycharki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wydobywaniu odkrywzkowym węgla brunatnego i piasku podsadzkiowego w oddziałach będących w ruchu na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A dział I poz. 2 wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12.08.1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach;

2) z dnia 14.11.2013 r. wystawione przez (...) S.A w K. stwierdzające, że J. P. był zatrudniony w powyższym zakładzie od 23.02.1978 r. do 31.10.1984 r. i w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ślusarza (praca w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych) wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym wymienione w wykazie A, dział XIV poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r.

Odwołujący przedłożył również świadectwa pracy wystawione przez :

1) Spółdzielnię (...)z dnia 14.01.1978 r. stwierdzające, że J. P. był zatrudniony w powyższym zakładzie od 6.10.1977 r. do 14.01.1978 r. na stanowisku „kierowca”;

2) (...) Spółdzielnię Pracy w K. z dnia 26.03.1986 r. stwierdzające, że J. P. był zatrudniony w powyższym zakładzie od 1.12.1984 r. do 31.03.1986 r. (przy czym z zaświadczenia o zarobkach i wynagrodzeniu wynika, że od 29.08.1985 r. do 10.12.1985 r. przebywał na urlopie bezpłatnym) na stanowisku „ślusarz – spawacz”;

3) Spółdzielnię (...) w K. stwierdzające, że J. P. był zatrudniony w powyższym zakładzie od 13.05.1986 r. do 19.10.1988 r. na stanowisku „monter”.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy uznał, że wnioskodawca posiada okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 23 lat, 11 miesięcy i 18 dni. Nie uznano, aby odwołujący w okresie od 1.01.1970 r. do 30.11.1972 r. pracował w gospodarstwie rolnym, gdyż nie przedstawiono dokumentu dzierżawy gospodarstwa rolnego jak również dlatego, że okres od 1.01.1970 r. do 19.11.1970 r. przypadał przed ukończeniem przez odwołującego 16 roku życia. Organ rentowy uznał że odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub charakterze w okresach od 1.12.1972 r. do 22.04.1974 r., od 29.04.1976 r. do 30.09.1977 r. w (...) K. oraz od 23.02.1978 r. do 31.10.1984 r. w (...) (tj. przez 11 lat, 5 miesięcy i 22 dni), a z przyczyn podanych w uzasadnieniu decyzji odmówiono przyjęcia, aby odwołujący wykonywał tego rodzaju pracę również w innych zakładach pracy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, zeznań świadków K. S., K. Z., S. A., R. M. a także zeznań odwołującego J. P..

Wartość dowodowa dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony. Brak istnienia świadectw potwierdzających wykonywanie przez J. P. w okresach zatrudnienia w Spółdzielni (...)w K., (...) Spółdzielni Pracy w K. oraz w Spółdzielni (...) w K. pracy w szczególnych warunkach lub charakterze nie stanowił przeszkody do uznania, że odwołujący wykonywał tego rodzaju prace. Przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą być ustalone także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy, a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowym. Stąd też zawarte w wystawionych świadectwach pracy określenia stanowisk pracy J. P. zostały zweryfikowane dowodami z zeznań odwołującego, świadków i całością materiału dowodowego przemawia za tym, że odwołujący wykonywał w powyższych zakładach prace pozwalające zaliczyć je do prac w szczególnych warunkach lub charakterze. Okoliczność, iż odwołujący nie przedstawił umowy dzierżawy gospodarstwa rolnego nie była istotna do uznania, że odwołujący wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym, gdyż okoliczność tą potwierdziły zeznania świadków oraz korespondujące z nimi dokumenty.

Zeznania świadków Sąd uznał za wiarygodne albowiem są one spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniają oraz korespondują z zeznaniami odwołującego. Świadek K. S. oraz K. Z. potwierdzili fakt wykonywania przez odwołującego

pracy w gospodarstwie rolnym, natomiast świadek S. A. oraz R. M. wspólnie pracowali z odwołującym w (...) w K. oraz w (...) znali charakter pracy odwołującego oraz zakres powierzonych mu obowiązków.

Na ocenę wiarygodności zeznania odwołującego są one bowiem szczerze, przekonujące i zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie.

W przedmiotowej sprawie przedmiotem sporu było rozważanie, czy odwołującemu J. P. przysługuje prawo do emerytury, a w szczególności ustalenie, czy legitymuje się na dzień 1.01.1999 r. wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 25 lat oraz okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2013.1440) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 27 ustawy wymaga co najmniej 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego w przypadku mężczyzn.

Według art. 32 ust. 1 ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3, przy czym za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2 art. 32).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 tego przepisu (pracownikom) przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Tym dotychczasowym przepisem jest wspomniane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). Zgodnie z § 4 rozporządzenia pracownik wykonujący prace na stanowisku wymienionym w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, wynoszący 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Według § 2 wspomnianego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Stwierdza to zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym

według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W przedmiotowej sprawie Sąd zobligowany do rozstrzygnięcia wskazanego wyżej przedmiotu sporu przeprowadził postępowanie dowodowe, zgodnie z regułami procedury cywilnej. Nie ulega bowiem wątpliwości, że ograniczenia dowodowe z wspomnianego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku nie dotyczą postępowania przed sądem (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UNK 186/97, publ. OSNAP 1998/11/342; LEX nr 32696).

Bezspornym jest, iż odwołujący osiągnął wymagany wiek w dniu 19.11.2014 r. Organ rentowy w toku postępowania wyjaśniającego ustalił, że okres składkowy i nieskładkowy odwołującego na dzień 1.01.1999 r. wynosi 23 lata 11 miesięcy i 18 dni wobec wymaganych 25 lat oraz 11 lat, 5 miesięcy i 22 dni pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, wobec wymaganych 15 lat.

Odwołujący na okoliczność wykazania legitymowania się ogólnym stażem ubezpieczeniowym podawał, że w okresie od 1.01.1970 r. do 30.11.1972 r. pracował w gospodarstwie rolnym.

Możliwość zaliczenia powyższego okresu wynika z treści art. 10 ustawy emerytalnej i zgodnie z brzmieniem tego przepisu przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

W niniejszej sprawie chodziło o sytuację wymienioną w pkt 3 tj. ocenę tego czy odwołujący legitymuje się okresami pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przypadającym przed 1.01.1983 r.

W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się, że dla uznania pracy w gospodarstwie rolnym jako okresu uzupełniającego w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy znaczenie ma stałość wykonywania pracy w gospodarstwie, przy czym nie musi to oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, lecz gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Tym kryteriom zazwyczaj odpowiada praca domownika rolnika, który świadczy określone prace stale (codziennie) w wymiarze nie mniejszym niż połowa etatu

(zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00, OSNP 2003 Nr 7, poz. 186; z dnia 19 grudnia 2000 r., II UKN 155/00, OSNAP 2002 Nr 16, poz. 394, z dnia 8 marca 2011 r., II UK 305/10, niepublikowany; z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 368/12, LEX nr 1363452).

W tym kontekście należy zauważyć, że nie ma istotnego znaczenia okoliczność, że odwołujący nie przedstawił dokumentu w postaci umowy dzierżawy gospodarstwa rolnego, albowiem możliwość zaliczenia powyższych okresów wynika z faktycznego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym. W niniejszej sprawie materiał dowodowy wskazuje, że rodzice K. S. rzeczywiście byli właścicielami gospodarstwa rolnego, a J. P. wykonywał w nim prace o cechach o których mowa powyżej.

Jednolicie akceptowanej w orzecznictwie przesłance możliwości zaliczenia do okresów składkowych okresu pracy w gospodarstwie rolnym w ilości odpowiadającej, co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy, towarzyszy pogląd, że nie sprzeciwia się zaliczeniu takiej pracy fakt równoległej nauki, jeśli okoliczności faktyczne wskazują na potrzebę pomocy domownika w gospodarstwie i na realną możliwość pogodzenia pracy w gospodarstwie z nauką, nawet okresowo, od wiosny do jesieni (zob. wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 17.12.2013 r., III AUa 860/13, Lex nr 140911, Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 24.08.2012 r., III AUa 59/12, Lex nr 1217735).

W zakresie wnioskowanego przez odwołującego okresu pracy Sąd uznał, że odwołujący świadczył pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie. Wprawdzie we wnioskowanym okresie J. P. uczęszczał do szkół w K., lecz dojazd z miejsca zamieszkania nie był zbyt utrudniony, skoro dzieliła je odległość około 4 km. W związku z tym, iż odwołujący kończył zajęcia najpóźniej o godzinie 14.00 to pozostawał mu realny i stały czas na pracę w gospodarstwie rolnym po powrocie ze szkoły. Biorąc pod uwagę obszar gospodarstwa oraz zakres wykonywanych prac, a także to, iż J. B. nie mogła samodzielnie zająć się prowadzeniem całości gospodarstwa rolnego gdyż sprawowała jednocześnie opiekę nad trójką małoletnich dzieci to wiarygodny jest udział odwołującego w pracach na gospodarstwie w zakresie jaki podawał. Dowody w postaci zeznań odwołującego oraz świadków wskazują przy tym, że wykonywał on typowe czynności związane z pracami w gospodarstwie rolnym.

Z uwagi jednakże na wymóg, aby praca w gospodarstwie rolnym przypadła przed dniem 1.01.1983 r. i jednocześnie po ukończeniu 16 roku życia nie można było brać pod uwagę okresu wykonywania przez J. P. pracy od 1.01.1970 r. do 18.11.1970, albowiem odwołujący ukończył 16 lat w dniu 19.11.1970 r.

Zaliczeniu mógł podlegać jedynie okres od 19.11.1970 r. do 30.11.1972 r. przy czym Sąd uwzględnił jako okresy składkowe, okres świadczonej przez odwołującego pracy w gospodarstwie rolnym w wymiarze wynoszącym 1 rok i 12 dni. Zgodnie bowiem z treścią art. 10 ust. 1 in fine ustawy emerytalnej, okresy o których mowa w tym przepisie można uwzględnić tylko w takim zakresie, który jest niezbędny do przyjęcia minimalnego okresu gwarantującego spełnienie warunków nabycia prawa do emerytury.

Sporną była również kwestia wykonywania przez odwołującego pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze.

Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia tej kwestii ma stwierdzenie wykonywania przez odwołującego obowiązków odpowiadających zakresowi prac wymienionych w wykazie A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 roku, III RN 25/99, publik. OSNP z 2000 r. nr 12, poz. 453; LEX nr 40224), które to rozporządzenie jest zgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej będącej źródłem powszechnie obowiązującego prawa (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2005 roku, I UK 351/04, publ. LEX nr 171515).

Postępowanie dowodowe, w tym zeznania odwołującego oraz przesłuchanych świadków jednoznacznie opisują charakter zatrudnienia odwołującego oraz rodzaj powierzonych mu obowiązków.

Zakres czynności wykonywanych przez J. P. bezspornie świadczy o tym, że wykonywał w okresie :

- od 6.10.1977 r. do 14.01.1978 r. w Spółdzielni (...) w K. stale i w pełnym wymiarze czasu prace, które odpowiadają określonym w/w załączniku do rozporządzenia z 7.02.1983 r. wykazie A, dziale VIII, pkt 2 – pracom kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów;

- od 1.12.1984 r. do 28.08.1985 r. oraz od 11.12.1985 r. do 31.03.1986 r. w(...) w K. stale i w pełnym wymiarze czasu prace, które odpowiadają określonym w/w załączniku do rozporządzenia z 7.02.1983 r. wykazie A, dziale XIV, pkt 12 - pracom przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodnorodowym;

- od 13.05.1986 r. do 19.10.1988 r. w Spółdzielni (...)w K. stale i w pełnym wymiarze czasu prace, które odpowiadają określonym w/w załączniku do rozporządzenia z 7.02.1983 r. wykazie A, dziale V, pkt 9 - pracom dekarским.

Łączny okres pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i charakterze w powyższych zakładach wynosi 3 lata, 9 miesięcy i 9 dni. Powinien być on zaliczony J. P. do okresu stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Odwołujący w okresie od 23.04.1974 r. do 14.04.1976 tj. w czasie przypadającym na wykonywanie przez niego pracy w warunkach szczególnych w (...) odbywał służbę wojskową i po jej zakończeniu, w terminie 30 dni (tj. w dniu 29.04.1976 r.) ponownie podjął zatrudnienie pracując w warunkach szczególnych. W świetle jednolitego orzecznictwa, w sytuacji w której pracownik świadczył pracę w warunkach szczególnych bezpośrednio przed powołaniem do służby wojskowej oraz bezpośrednio po jej zakończeniu i ww. terminie powrócił do pracy to czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed powołaniem do służby wojskowej oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie, a więc także do okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych (zob. np. wyrok SN z 8.04.2014 r., II UK 424/13, Lex nr 1466629, z 6.04.2006 r., III UK 5/06, OSNP 2007/7-8/108, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 16.10.2014 r., III AUa 105/14, Lex nr 1624028).

Powyższy okres związany z odbywaniem zasadniczej służby wojskowej wynoszący 1 rok, 11 miesięcy i 22 dni powinien również zostać uwzględniony przez organ rentowy do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Reasumując Sąd uznał, że odwołujący przy uwzględnieniu wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym legitymuje się niezbędnym okresem składkowym i nie składkowym wynoszącym 25 lat oraz oprócz uznanego przez organu rentowy okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego 11 lat, 5 miesięcy i 22 dni odwołujący pracował w warunkach szczególnych dodatkowo przez 3 lata 9 miesięcy i 9 dni, a nadto przez okres 1 roku 11 miesięcy i 22 dni odbywał zasadniczą służbę wojskową w warunkach pozwalających zaliczyć ten okres do stażu pracy w szczególnych warunkach. Łączna suma powyższych okresów przekracza wymagane 15 lat.

Konkludując stwierdzić trzeba, że odwołujący J. P. spełnia wszystkie przesłanki do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał J. P. prawo do emerytury w obniżonym wieku – od daty złożenia wniosku.

Jednocześnie Sąd na zasadzie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uznał, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Podnieść należy, że ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji została ustalona w toku postępowania. Dopiero na etapie postępowania sądowego, w którym nie obowiązują ograniczenia dowodowe jak w postępowaniu przed organem rentowym, można było stwierdzić, że J. P. jest uprawniony do żądanego świadczenia. Przeprowadzone postępowanie dowodowe dotyczące zakresu czynności wykonywanych przez odwołującego potwierdziły, że w spornym okresie pracował w gospodarstwie rolnym oraz stale i w pełnym wymiarze czasu, wykonywał prace w szczególnych warunkach i udowodnił okres 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz okres zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze przekraczającym 15 lat.

SSO Anna Walczak - Sarnowska